

Szent József ünnepe (március 19.)

Mt 1,16.18–24a

József igaz ember volt

Szent József az Újszövetség leghallgatagabb szereplője, Mária jegyese Dávid családjából származott. Titokban akarta elbocsátani feleségét, de az angyal szavára mégis magához vette. Jelen van Jézus anyjával, Máriával a Háromkirályok látogatásakor. Az evangélium szerint kimenekíti Jézust Egyiptomba, majd kellő időben visszatér, és Názáretben telepszik le, ahol ácsként dolgozik. Évenként felzarándokol Jeruzsálembe az ünnepekre, mint a mai jelenetben is. Az apokrif iratokban olvashatunk Mária és József eljegyzéséről. A József, az ács című 4-5. századi irat arról tanúskodik, hogy a kopt egyházban akkor már kialakult József kultusza.

Nyugaton a kultusza viszonylag későn fejlődött ki. A Fuldai mártírológum március 19-én Józsefet ünnepelte. A 12. században a keresztések templomot építenek a tiszteletére Názáretben. Jézus nevelőatyjának officiuma a 13. századból ismert, és a ferencesek terjesztették leginkább Európában. Névnapiját, március 19-ét IV. Szixtusz pápa rendelte el ünnepnapként, XV. Gergely pápa 1621-ben parancsolt ünneppé nyilvánította. 1680-tól ismerős a karmeliták által terjesztett József oltalma nevű ünnep húsvét 2. hetében. IX. Piusz pápa 1847-ben az Egyház védőszentjévé avatta Szent Józsefet. Az Osztrák–Magyar Monarchiában Lipót császár szorgalmazta a kultuszát, hálából, hogy Isten neki fiú trónörökösöt adott. A jezsuiták hajtották végre a kultusz népszerűsítését a császári parancsra az egész birodalomban. Lipót császár kérte, hogy Szent József nevét vegyék fel a Mindenszentek litániájába, de csak III. Károly uralkodása idején, 1726-ban teljesítették a kérést az illetékes liturgikus kongregációban. 1909-ben önálló litániát is kapott. Magyarországon az egyik legkedveltebb szent lett. A magyar arisztokráta körében gyakran választották védőszentül a József nevet, szinte minden katolikus templomban megtalálható a szobra. Erdélyben, ahol a reformátusok gyakorta adtak bibliai neveket gyermekeiknek, a Jóska bácsi a katolikus férfi szinonimája lett. XII. Piusz pápa 1955-ben egy másik ünnepet rendelt el, Szent József a munkás ünnepét, és ezt május 1-jére tette.

Józsefről nem sokat ír a kánoni Biblia. Személyét talán Ábrahámhoz hasonlíthatnánk, akinek közvetlen üzenetek érkeznek az Istentől, de ő maga nem szólal meg, hanem ezek szerint cselekszik. Máté elbeszélése szerint Jézus foganása a házassági szerződés megkötése előtt történt, mely a zsidó gyakorlat szerint csak az ígéret után egy évvel szokott megkötetni. Addig az asszony rejtve marad férje elől egészen az esküvő napjáig. József krízise abból áll, hogy nem tudja, mi történt jegyesével. De ennek ellenére csendben akart elállni a házasságtól, nem akarta rossz hírbe hozni Máriát. Ezen a ponton a történet nem boncolgatja tovább a kérdést. Nem tárja fel József kétségének pontos okát, azt sem, hogy tudott-e a gyermek származásáról és Mária által kapott isteni jelről. Ez ugyanis Máté evangéliuma nem közli, nem írja le József és az angyal találkozását. Ezért tehát kompenzálja az olvasót is, hogy Józsefnek lesz angyal jelentése, amely a szokatlan helyzetre üdvtörténeti magyarázatot ad. A jegyesnek szóló angyali monológ pontosan megegyezik az ősegyház teológiai felfogásával, Mária szűzi foganásáról, melyet Izajás próféta (7,14) jövendölésével is alátámaszt. József kételyeit egy csapásra eloszlatja ez az idézet. Azért hogy elhárítsa a további rossz pletykákat, magához vette Máriát még idő előtt, és így megmentette a közösség megszégyenítésétől.

Ilyen érzékenységre és ilyen tapintatra csak egy mélyen vallásos ember képes. Máriát és Józsefet tehát isteni gyermekükön kívül még ez a titok is egybekapcsolja. Lehetetlen, hogy a házaspár ne beszélt volna egymással természetfölötti élményeikről. Ami azt jelenti, hogy a gyermek Jézus megszületése előtt a szülőknek volt alkalmuk megvitatni egymással a kapott jelek és üzenetek értelmét. Feltehetően csak részben értették az egészet. Mária sem kapott előre teljes felvilágosítást Jézus eljövendő életéről és missziójának, sőt szenvedésének részleteiről. Elfogadták a jeleket és követték, amit Isten nevében tenniük kellett. József ezért igaz ember. A Bibliában Ábrahám és Mózes igaz emberek, azért, mert pontosan követik Isten utasítását.

Ezt a címet könnyen adta az evangélista Józsefnek, de az egyház sokkal később figyelt fel erre a csendes, de fontos tanúságtételre. Pedig József már az ősegyházban is ideál kép volt. Fontos tudnunk, hogy Jézus szülei éppen úgy megküzdöttek a kétségekkel, mint ahogyan a mai hívő megküzd ezzel. Az Isten iránti engedelmesség belső lelkiismereti parancsa azonban erősebb volt, mint a kételyeik. Ezért lassan, de biztosan a kételkedő évszázadok kezdetén József

tisztelete az Egyház nagy nyilvánossága előtt is egyre népszerűbb lett. A heroikus szentek kora úgy tűnik lejárt. De az egyszerű hétköznapi szenteké, az igaz emberé nagyon is aktuálissá vált.

Az igazság mindig nagyon elvont, és sok esetben a nevében gyalázatos dolgokat szoktak elkövetni. Ennek az egyik oka, hogy az igazságot olyan emberek használják védőpajzsul, akik lelkükben egyáltalán nem igazak. Nem lehet ugyanis igazságot szolgáltatni akkor, ha igaztalan emberek kezébe kerül az eljárás. De még az igazságtalanság is elveszti bántó erejét, ha igaz emberek kezébe kerülnek az ügyek. Azok ugyanis nem a maguk igazságát, maguk sértett önérzetének orvoslására törekszenek, hanem tisztességes viszonyokat akarnak teremteni. Ha még ezen felül az igaz ember vallásos és istenfélő is, akkor képes Isten nagy terveinek munkatársa lenni.